

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
Erika Kylmänen	Suomi.fi	14.06.2023 12:58:14 UTC+03:00
Ilpo Tapaninen	Suomi.fi	14.06.2023 13:05:19 UTC+03:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisällys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (4 sivua)

Kansilehden sivu 1/1

14.06.2023

215/00.07.03/2023

**Pohjois-Pohjanmaan liiton lausunto Laulurämeen tuulivoimapuiston (Pyhäjärvi, Kiuruvesi)
ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta**

Viite: Pohjois-Savon ELY-keskuksen lausuntopyyntö (POSELY/3610/2021) 12.4.2023

Taustaa

Hankkeesta vastaava Winda Energy suunnittelee tuulivoimapuistoa Pyhäjärven (Pohjois-Pohjanmaa) ja Kiuruveden (Pohjois-Savo) kaupunkien rajalle, Laulurämeen alueelle. Hankealue sijaitsee noin 15 kilometriä lounaaseen Kiuruveden keskustasta sekä 12 kilometriä kaakkoon Pyhäjärven keskustasta. Hankealueen pinta-ala on noin 1680 ha, josta Pyhäjärven puoleisen hankealueen pinta-ala on noin 910 ha ja Kiuruveden puoleisen alueen pinta-ala on noin 770 ha. Hankealueelle suunnitellaan rakennettavaksi enintään 23 tuulivoimalaa, joiden yksikköteho on 6-10 MW ja kokonaiskorkeus enintään 320 metriä.

Ympäristövaikutusten arvioinnissa tarkastellaan kolmea tuulivoimahankkeen toteuttamisen vaihtoehtoa 0-vaihtoehdon lisäksi. Vaihtoehdossa VE 1 Kiuruveden ja Pyhäjärven kaupunkien alueelle rakennetaan enintään 23 tuulivoimalaa. Vaihtoehdossa VE 2 Pyhäjärven kaupungin alueelle rakennetaan enintään 11 tuulivoimalaa ja vaihtoehdossa VE3 Kiuruveden kaupungin alueelle rakennetaan enintään 12 tuulivoimalaa.

Tuulivoimapuiston sähkönsiirrossa tarkastellaan kahta sähkönsiirtoreittivaihtoehtoa. Vaihtoehdossa SVE1 tuulivoimapuisto on suunniteltu liitettäväksi Savon Voiman sähkönsiirtoverkkoon. Valtakunnan verkkoon liittyminen toteutetaan rakentamalla hankealueelta noin 21–22 km pituinen 110 kV voimajohto Kiuruveden sähköasemalle, joka sijaitsee noin 0,5 kilometrin päässä Kiuruveden keskustaajaman pohjoispuolella. Vaihtoehdossa SVE2 verkkoon liittyminen toteutetaan rakentamalla hankealueelta noin 16 km pituinen 110 kV voimajohto Murtoäelle, josta yhteys Elenian 110 kV voimajohtoon. Voimajohtoon liittyminen vaatii uuden sähköaseman rakentamisen. Sähkönsiirron pohjoinen vaihtoehto sijoittuu lähes koko matkansa Kiuruveden ja Pyhäjärven kuntarajalle sijoittuen pääosin Pyhäjärven kaupungin alueille.

YVA-menettelyn rinnalla on käynnissä rakentamiseen oikeuttavan tuulivoimayleiskaavan laadinta Kiuruveden kunnassa. Pyhäjärven kaupungin alueen kaavaprosessi etenee YVA-menettelystä ja Kiuruveden kaavaprosessista eriyvällä aikataululla, joka tarkentuu myöhemmin.

Lausunto

Pohjois-Pohjanmaan liitto on osallistunut hankkeen YVA-menettelyn ennakkoneuvotteluun 24.1.2022, antanut lausunnon Laulurämeen tuulivoimapuiston osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta 2.6.2021 ja osallistunut Kiuruveden osayleiskaavan valmisteluvaiheen 1. viranomaisneuvotteluun 7.11.2022.

Maakuntakaava muodostaa keskeisen lähtökohdan seudullisten tuulivoimahankkeiden suunnittelulle. Kaavan tavoitteena on tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaaminen ja vaikutusten hallinta koko maakunnan tasolla. Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen huomioiminen edellyttää, että kaavan tavoitteet, periaatteet, kaavassa osoitettujen alueiden rajaamisen perusteet ja kaavan suunnittelumääräykset otetaan suunnittelussa huomioon.

14.06.2023

Maakuntakaavassa osoitetut tuulivoima-alueet ovat ensisijaisia seudullisten tuulivoima-alueiden sijoittamispaikkoja. Maakuntakaava on kuitenkin luonteeltaan yleispiirteisien alueidenkäytön suunnitelma; siinä esitettyjen tuulivoima-alueiden rajaukset täsmentyvät kuntakaavassa laadittavien YVA-menettelyn ja muiden vaikutustarkastelun perusteella. Maakuntakaavan joustavuudesta johtuen kaavassa osoitettujen alueiden sijaintia ja laajuutta voidaan muuttaa yksityiskohtaisemmassa kaavassa. Tämä edellyttää, että maakuntakaavan mukainen vaihtoehto on arvioitu hankkeen vaikutusarvioinnissa. Tuulivoimaosayleiskaava ei saa kuitenkaan olla ristiriidassa maakuntakaavan keskeisten tavoitteiden ja periaatteiden kanssa, eikä kaava saa vaikeuttaa maakuntakaavan toteuttamista.

Hankkeen suhde voimassa oleviin maakuntakaavoihin

Pohjois-Pohjanmaalla on neljä lainvoimaista maakuntakaavaa: 1.-3. vaihemaakuntakaavat ja Hankikiven ydinvoimamaakuntakaava. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava (2006) on kumoutunut 3. vaihemaakuntakaavan saatua lainvoiman KHO:n päätöksellä 17.1.2022. Voimassa olevan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti maakuntakaava ohjaa seudullisesti merkittävää eli lainvoimaisten maakuntakaavojen osalta vähintään kymmenen voimaa käsittävän hankkeen tuulivoimarakentamista.

YVA-selostuksessa on huomioitu, ettei Laulurämeen hankealuetta ole osoitettu lainvoimaisissa Pohjois-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavoissa tuulivoimaloiden alueeksi (tv-1). Voimassa olevan maankäyttö- ja rakennuslain mukaan seudullisesti merkittävää tuulivoima-aluetta koskevaa yleiskaavaa ei voida hyväksyä ennen kuin alue on maakuntavaltuuston hyväksymässä maakuntakaavassa tv-alueena. Selvitykset ja kaavoitus voivat kuitenkin edetä ehdotusvaiheen kuulemiseen saakka. YVA-selostuksessa on esitetty hyvin hankealueelle ja sen läheisyyteen osoitetut maakuntakaavamerkinnot sekä sähkönsiirtoreitit ja niiden läheisyyteen osoitetut maakuntakaavamerkinnot.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava ja TUULI-hanke

Pohjois-Pohjanmaan liitto on käynnistänyt uuden maakuntakaavaprosessin loppuvuodesta 2021. Yhtenä merkittävänä teemana energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa tarkastellaan maakunnan tuulivoiman kokonaisuutta, uusia potentiaalisia tuulivoima-alueita ja sähkönsiirtoa maakunnassa TUULI-hankkeen pohjalta (Kestävä tuulivoimarakentaminen Pohjois-Pohjanmaalla), jota toteutettiin 1.6.2020-30.4.2023 välisenä aikana. TUULI-hankkeessa on valmistunut useita tuulivoimatuotantoa ja sijoittamista koskevia taustaselvityksiä kuten linnuston päämuuttoreitin päivitysselvitys, viherrakenne- ja ekosysteemipalveluselvitys, susireviiriselvitys ja sähkönsiirtoselvitys. TUULI-hankkeen sijainninhajausmalli valmistui kesäkuussa 2022 ja sen tulokset ovat olleet maakuntakaavakartalla ja muissa kaava-asiakirjoissa esitettävän tuulivoimaohjauksen lähtökohtina. Sijainninhajausmallissa seudullisesti merkittävän tuulivoima-alueen alarajana on pidetty yhtenäistä seitsemän neliökilometrin (7 km²) aluetta, jolle mahtuu 7 tai enemmän tuulivoimaloita. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan valmisteluvaiheen kuulemisaineisto (kaavaluonnos) oli nähtävillä 8.8.-23.9.2022, palautekooste ja yleisvastine käsiteltiin maakuntahallituksessa 13.2.2023 ja luonnosvaiheen vastineet 5.6.2023. Ehdotusvaiheen viranomaiskuuleminen järjestetään loppuvuodesta 2023. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan hyväksymiskäsittelyn tavoiteaika on kesällä 2024. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan aikataulu sekä TUULI-hankkeen aikataulu on päivitettävä kaava-asiakirjoihin (YVA-selostuksen luku 5.4.3 Alueidenkäyttö).

14.06.2023

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan luonnoksessa on osoitettu sijainninohjausmallin pohjalta uusia tuulivoimaloiden alueita (tv-1, tv-2 ja tv-3) sekä päivitetty 1. ja 3. vaihemaakuntakaavassa osoitettuja tv-alueita. Pohjois-Pohjanmaan TUULI-hankkeen sijainninohjausmallissa Laulurämeen tuulivoimapuiston hankealue on pääosin tunnistettu tuulivoimapotentiaalisiksi alueeksi (ehkä-alue). Hankealueen itäpuolella sijaitseva rakennus on puskuroinut aluetta pienemmäksi. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan valmisteluaineistossa Laulurämeen hankealue on osoitettu osittain uutena tuulivoimaloiden alueena Pyhäjärven kaupungin alueelle (tv-3, 529 Kulvemäki), jonka selite ja suunnittelumääräys ovat samat kuin lainvoimaisessa kolmannessa vaihemaakuntakaavassa.

Vaihemaakuntakaavan valmisteluvaiheen kuulemisen aikana saatu palaute otetaan huomioon, kun maakuntakaava-aineistoa työstetään edelleen kohti maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA 13 §) mukaista viranomaislausuntokierrosta (viranomaiset, kunnat). Vaihemaakuntakaavan laatimisen tueksi on laadittu ja hyväksytty maakotkaselvitys (MKH 13.2.2023) ja maisemaselvitys (MKH 8.5.2023), jotka tuovat osaltaan taustatietoa maakuntakaavan yhteisvaikutusten arviointiin vaihemaakuntakaavan ehdotusvaiheen tarkasteluissa. Maakuntakaavan ehdotusvaiheessa toteutetaan vielä yleispiirteinen Natura-alueita koskeva selvitys, jossa tarkastellaan Pohjois-Pohjanmaan Natura-alueille tuulivoimarakentamisesta kohdistuvia vaikutuksia ja Natura-alueiden ulkopuolisten suojelualueiden ekologista verkostoa.

Laulurämeen tuulivoimapuiston osalta tämä tarkoittaa sitä, että aluetta tarkastellaan uudelleen kaiken saadun palautteen ja selvitystiedon pohjalta ennen viranomaiskuulemiskierrosta. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavoituksen ehdotusvaiheessa laaditun maisemaselvityksen ja syksyllä käynnistyvän Natura-alueiden arvioinnin tulokset sekä maakuntakaavan yhteisvaikutusarviointi on huomioitava Laulurämeen kaavoitusmenettelyssä ja jatkosuunnittelussa.

Sähkönsiirto

Sähkönsiirron ratkaisut tuottavat merkittäviä vaikutuksia tuulivoimapuistojen ulkopuolelle. Laulurämeen sähkönsiirron molemmissa vaihtoehtoissa SVE1 ja SVE2 rakennetaan uusi sähköjohto, joka on pituudeltaan 16-22 kilometriä. Pohjois-Pohjanmaan liitto pitää erityisen tärkeänä suunnitella hankkeen sähkönsiirtoa yhteistyössä alueen muiden tuulivoimahankkeiden kanssa sähkönsiirtoon liittyvien vaikutusten minimoimiseksi.

Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan luonnokseen on täydennetty yleisiä tuulivoiman suunnittelumääräyksiä sähkönsiirron osalta siten, että *”lähekkäin sijoittuvien tuulivoima-alueiden liittäminen sähköverkkoon on ensisijaisesti keskitettävä samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin, yhteistyössä muiden energiantuotannon hankealueiden kanssa”*.

Vaikutukset maisemaan

YVA-selostusraportin mukaan Laulurämeen tuulivoimapuiston tunnistetut merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat maisemaan ja kulttuuriympäristöön ja erityisesti hankealueen lähimaisemaan kaikissa kolmessa vaihtoehdossa. Erityisen herkkiä alueita ovat maakunnallisesti arvokas Kuusenmäen kulttuurimaisema-alue sekä Toukkasuon – Huttusuon Natura-alue. Sähkönsiirron vaihtoehdossa SVE 1 on linjattu kulkemaan osan matkaa Pohjois-Savon puolella maakunnallisesti arvokkaan Niemiskylän maisema-alueen läpi.

